

انسان و انجمن باستان شناسان
Ancient Chinese Dynasties
Richard J. Hall
Levent Books 1991

چین باستان

النور ج. هال

ترجمه مهدی حقیقت خواه

۹
۱۵
۲۹
۵۲
۶۳
۸۲
۱۱۱
۱۲۱
۱۳۷
۱۴۱
۱۴۷
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۷
۱۶۲

۲۷۸ - ۲۷۷ - ۲۷۶ - ۲۷۵ - ۲۷۴ - ۲۷۳ - ۲۷۲ - ۲۷۱ - ۲۷۰ - ۲۶۹ - ۲۶۸ - ۲۶۷ - ۲۶۶ - ۲۶۵ - ۲۶۴ - ۲۶۳ - ۲۶۲ - ۲۶۱ - ۲۶۰ - ۲۵۹ - ۲۵۸ - ۲۵۷ - ۲۵۶ - ۲۵۵ - ۲۵۴ - ۲۵۳ - ۲۵۲ - ۲۵۱ - ۲۵۰ - ۲۴۹ - ۲۴۸ - ۲۴۷ - ۲۴۶ - ۲۴۵ - ۲۴۴ - ۲۴۳ - ۲۴۲ - ۲۴۱ - ۲۴۰ - ۲۳۹ - ۲۳۸ - ۲۳۷ - ۲۳۶ - ۲۳۵ - ۲۳۴ - ۲۳۳ - ۲۳۲ - ۲۳۱ - ۲۳۰ - ۲۲۹ - ۲۲۸ - ۲۲۷ - ۲۲۶ - ۲۲۵ - ۲۲۴ - ۲۲۳ - ۲۲۲ - ۲۲۱ - ۲۲۰ - ۲۱۹ - ۲۱۸ - ۲۱۷ - ۲۱۶ - ۲۱۵ - ۲۱۴ - ۲۱۳ - ۲۱۲ - ۲۱۱ - ۲۱۰ - ۲۰۹ - ۲۰۸ - ۲۰۷ - ۲۰۶ - ۲۰۵ - ۲۰۴ - ۲۰۳ - ۲۰۲ - ۲۰۱ - ۲۰۰ - ۱۹۹ - ۱۹۸ - ۱۹۷ - ۱۹۶ - ۱۹۵ - ۱۹۴ - ۱۹۳ - ۱۹۲ - ۱۹۱ - ۱۹۰ - ۱۸۹ - ۱۸۸ - ۱۸۷ - ۱۸۶ - ۱۸۵ - ۱۸۴ - ۱۸۳ - ۱۸۲ - ۱۸۱ - ۱۸۰ - ۱۷۹ - ۱۷۸ - ۱۷۷ - ۱۷۶ - ۱۷۵ - ۱۷۴ - ۱۷۳ - ۱۷۲ - ۱۷۱ - ۱۷۰ - ۱۶۹ - ۱۶۸ - ۱۶۷ - ۱۶۶ - ۱۶۵ - ۱۶۴ - ۱۶۳ - ۱۶۲ - ۱۶۱ - ۱۶۰ - ۱۵۹ - ۱۵۸ - ۱۵۷ - ۱۵۶ - ۱۵۵ - ۱۵۴ - ۱۵۳ - ۱۵۲ - ۱۵۱ - ۱۵۰ - ۱۴۹ - ۱۴۸ - ۱۴۷ - ۱۴۶ - ۱۴۵ - ۱۴۴ - ۱۴۳ - ۱۴۲ - ۱۴۱ - ۱۴۰ - ۱۳۹ - ۱۳۸ - ۱۳۷ - ۱۳۶ - ۱۳۵ - ۱۳۴ - ۱۳۳ - ۱۳۲ - ۱۳۱ - ۱۳۰ - ۱۲۹ - ۱۲۸ - ۱۲۷ - ۱۲۶ - ۱۲۵ - ۱۲۴ - ۱۲۳ - ۱۲۲ - ۱۲۱ - ۱۲۰ - ۱۱۹ - ۱۱۸ - ۱۱۷ - ۱۱۶ - ۱۱۵ - ۱۱۴ - ۱۱۳ - ۱۱۲ - ۱۱۱ - ۱۱۰ - ۱۰۹ - ۱۰۸ - ۱۰۷ - ۱۰۶ - ۱۰۵ - ۱۰۴ - ۱۰۳ - ۱۰۲ - ۱۰۱ - ۱۰۰ - ۹۹ - ۹۸ - ۹۷ - ۹۶ - ۹۵ - ۹۴ - ۹۳ - ۹۲ - ۹۱ - ۹۰ - ۸۹ - ۸۸ - ۸۷ - ۸۶ - ۸۵ - ۸۴ - ۸۳ - ۸۲ - ۸۱ - ۸۰ - ۷۹ - ۷۸ - ۷۷ - ۷۶ - ۷۵ - ۷۴ - ۷۳ - ۷۲ - ۷۱ - ۷۰ - ۶۹ - ۶۸ - ۶۷ - ۶۶ - ۶۵ - ۶۴ - ۶۳ - ۶۲ - ۶۱ - ۶۰ - ۵۹ - ۵۸ - ۵۷ - ۵۶ - ۵۵ - ۵۴ - ۵۳ - ۵۲ - ۵۱ - ۵۰ - ۴۹ - ۴۸ - ۴۷ - ۴۶ - ۴۵ - ۴۴ - ۴۳ - ۴۲ - ۴۱ - ۴۰ - ۳۹ - ۳۸ - ۳۷ - ۳۶ - ۳۵ - ۳۴ - ۳۳ - ۳۲ - ۳۱ - ۳۰ - ۲۹ - ۲۸ - ۲۷ - ۲۶ - ۲۵ - ۲۴ - ۲۳ - ۲۲ - ۲۱ - ۲۰ - ۱۹ - ۱۸ - ۱۷ - ۱۶ - ۱۵ - ۱۴ - ۱۳ - ۱۲ - ۱۱ - ۱۰ - ۹ - ۸ - ۷ - ۶ - ۵ - ۴ - ۳ - ۲ - ۱

فهرست

- پیشگفتار: نخستین دودمان ها..... ۹
۱. دودمان شیا: افسانه یا واقعیت؟ ۱۵
۲. دودمان شانگ: برآمدن تمدن چین ۲۹
۳. دودمان جو غربی (نخستین): میان پرده صلح آمیز ۴۷
۴. جو شرقی (پسین): ستیزه جویی و آفرینشگری ۶۳
۵. دودمان چین: یکپارچگی و سلطه گرایی ۸۳
۶. دودمان نخستین هان: برآمدن یک امپراتوری ۱۰۱
۷. دودمان پسین هان: زوال و سقوط امپراتوری ۱۲۱
- پسگفتار: پراکندگی، ناسازگاری، و یکپارچگی دوباره ۱۳۷
- یادداشت ها ۱۴۱
- واژه نامه ۱۴۷
- برای مطالعه بیشتر ۱۵۱
- منابع ۱۵۳
- نمایه ۱۵۷

نخستین دودمان‌ها

در چین باستان هر که قوی‌تر بود، رهبر می‌شد. طایفه‌های قدرتمند بر سر تسلط بر قلمروهای گسترده باهم رقابت می‌کردند. طایفه‌های شکست‌خورده به دولت‌های زیردستی تبدیل می‌شدند که نقششان پشتیبانی از طایفه پیروزمند از راه پرداخت خراج و تأمین کارگر و سرباز برای خدمت به فاتحان بود. با دولت‌های خراج‌گزاری که سبب مزاحمت می‌شدند یا نشانه‌هایی از شورشگری از خود بروز می‌دادند با شتاب و خشونت برخورد می‌شد.

طایفه‌های پیروزمند غالباً دودمان‌هایی را برپا می‌داشتند؛ اصطلاح دودمان [یا سلسله] به این معناست که فرمانروایی به‌طور موروثی از پدر به پسر یا به فردی از همان خاندان منتقل می‌شد. با آن‌که دودمان فرمانروا قدرت برتر بود، اما دولت‌های زیردست، مادامی که فرمانبردار باقی می‌ماندند، اجازه داشتند هویت خود را حفظ کنند. نتیجه مجموعه‌ای از دولت‌های نیمه‌مستقل بود که یک دودمان مقتدر بر آن‌ها تسلط داشت.

برخی از دودمان‌ها تنها بر بخشی از آنچه چین امروزی را تشکیل می‌دهد حکومت می‌کردند، در حالی که دیگران بر بخش عمده‌ی کشور فرمانروایی داشتند و آنچه را که پیش‌تر مجموعه‌ای از قلمروهای جداگانه بود، یکپارچه می‌ساختند. برخی از دودمان‌ها صدها سال دوام آوردند، در حالی که برخی دیگر عمر کوتاهی داشتند.

تأسیس دودمان‌ها

بنابر تاریخ‌های اولیه چینی، نخستین دودمان در چین شیا بود که در حدود ۲۰۰۰ سال پیش از میلاد تأسیس شد. در مورد شیا تاکنون هیچ مدرک باستان‌شناختی معتبری به دست نیامده است، اما منابع ادبی موثقی از وجود آن حکایت دارند.

نخستین دودمان چین باستان که وجودش بدون چون و چرا ثابت شده شانگ است که در حدود ۱۶۰۰ پیش از میلاد به قدرت رسید (در مورد تاریخگذاری دودمان‌های

نخستین هر پژوهشگری نظر خود را دارد و بی شک در پرتو پژوهش‌های مداوم باستان‌شناختی این نظرات مشمول تجدید نظر بیش‌تری خواهد شد.

دودمان شانگ نیز، مانند شیبا، زمانی افسانه‌ای پنداشته می‌شد. اما حفاری‌های اوایل قرن بیستم وجود آن را ثابت کرد. باستان‌شناسان از یافتن بسیاری اشیاء برنزی با مهارت ساخته شده در ویرانه‌های شانگ، از جمله جنگ‌افزارها، ابزارها، سبوها، جام‌های شراب و زنگ‌ها شگفت‌زده شدند. حفاران کتیبه‌هایی را نیز بر استخوان حیوانات و لاک سنگ‌پشت‌ها یافتند که پادشاهان شانگ و مشاورانشان از آن‌ها برای پیشگویی استفاده می‌کردند. از آن‌جا که پژوهشگران توانسته‌اند این کتیبه‌ها را ترجمه کنند، امروزه اطلاعات زیادی در مورد زندگی در دوره دودمان شانگ در دست است.

پژوهشگران در مورد وجود دودمان شانگ کاملاً مطمئن هستند. تاریخ این دودمان مستند به یادگارهایی نظیر این ظرف برنزی آشپزی از نینگ‌شیان در چین است.

دودمان شانگ، در حدود ۱۰۵۰ پیش از میلاد، به دست دودمان جو، یکی از دولت‌های زبردستش، سرنگون شد. رهبران جو، پس از غلبه بر شانگ، دیرپاترین دودمان تاریخ چین را بنیان گذاشتند، دودمانی که حدود هشتصد سال دوام آورد. پادشاهان جو، اگر چه در نیمه نخست دوران فرمانرواییشان نیرومند و مقتدر بودند، اما بعدها به صورت مقام‌های تشریفاتی درآمدند و گروه‌های رقیب برتری آن‌ها را به چالش طلبیدند. در حدود ۲۲۱ پیش از میلاد، طایفه نیرومند دیگری به نام چین دودمان جو را سرنگون ساخت. چین بر دیگر جناح‌های ستیزه‌جو چیره شد و نخستین امپراتوری یکپارچه چین را به وجود آورد. بعدها، رهبر مقتدر آن‌ها، شاه ژانگ، عنوان چین شی هوانگ تی - نخستین امپراتور چین - را اختیار کرد.

در دوره دودمان چین، یک رشته پیشرفت‌های سیاسی و اجتماعی صورت گرفت. یک

کار عمده ساختن شبکه راه‌ها بود که مسافرت را تسهیل می‌کرد و این امپراتوری وسیع را به هم پیوند می‌داد. از آن‌جا که این مردم عادی بودند که کار و مالیات‌های لازم را برای ساخت جاده‌ها و طرح‌های دیگر (نظیر کاخ‌های سلطنتی و دیوارهای دفاعی) تأمین می‌کردند، حتی پیش از مرگ نخستین امپراتور، بروز شورش‌ها آغاز شد.

چند سال پس از مرگ امپراتور، دودمان چین به دست یک جنگجوی دهقان به نام لیو بانگ واژگون شد، و او دودمان هان را در ۲۰۶ پیش از میلاد تأسیس کرد. امپراتوران هان، طی قرن‌های

بعدی، مرزهای قلمرو چین را، چه از طریق دیپلماسی و چه از راه فتح و چیرگی، بسیار گسترش دادند.

دودمان هان در حدود قرن نخست پس از میلاد به اوج قدرت خود رسید.

سرانجام دودمان قدرتمند هان، مانند دیگر دودمان‌های پیش از خود، به واسطه فساد در دستگاه دولتی، ولخرجی در دربار سلطنتی، بلایای طبیعی، و رقابت بین طایفه‌ای، تضعیف شد و سقوط کرد. چهار قرن بعدی شاهد درگیری‌های داخلی بود و دولت‌ها یکی پس از دیگری برای استیلای بر بقیه می‌جنگیدند. تنها در قرن ششم پس از میلاد بود که چین دوباره یکپارچه شد.

دستاوردهای اجتماعی و فرهنگی

با وجود جنگ‌ها و آشوب‌های سیاسی، که ویژگی چین باستان بود، این دوران یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای اجتماعی و فرهنگی نیز بود. حتی در بدترین شرایط، دانشوران